

علی محمدی / ایران

سیاست بانک مرکزی برای تثبیت بازار ارز

گزارش

بانک مرکزی به عنوان نهاد پولی و ارزی و در نقش سیاستگذار برای کنترل نوسانات و بازگشت ثبات به بازار ارز هشت اقدام؛ تشکیل کمیته ارزی، راه‌اندازی مرکز مبادله ارز، ایجاد صندوق تثبیت ارز، اصلاح مقررات، کاهش مهلت بازگشت ارز صادراتی، تقویت ابزارهای نظارتی، اهتمام به بازگشت ارز صادرات و تغییر در دیپلماسی انجام داده است. نوسانات نرخ ارز همواره مورد توجه افکار عمومی و سیاستگذاران است و حساسیت به نرخ ارز بیانگراین است که نوسانات ارزی به متغیر کلیدی در اقتصاد کشور تبدیل شده است؛ از سوی دیگر پیگیری تحولات سیاست خارجی مؤثر بر نرخ ارز گواه دیگری بر اهمیت نرخ ارز برای عموم مردم است و نشان می‌دهد که انتظارات و کیفیت عوامل اقتصادی تحت تأثیر نرخ ارز است. همواره شاهد این هستیم که کاهش نرخ ارز خبر خوب و افزایش آن خبر بد تفسیر می‌شود. در شرایط موجود نوسانات نرخ ارز اقتصاد کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین تثبیت ارزی باعث ثبات اقتصادی و دلگرمی فعالان اقتصادی برای ادامه فعالیت خواهد شد.

بانک مرکزی از ابتدای امسال برای بازگشت ثبات به اقتصاد کشور سیاست تثبیت را در پیش گرفت. در این سیاست هشت اقدام تشکیل کمیته ارزی، راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلا، ایجاد صندوق تثبیت ارز، به‌روزرسانی و اصلاح مقررات و فرایندها، کاهش مهلت بازگشت ارز صادراتی به ۸۰ روز، تقویت ابزارهای نظارتی و پیشگیرانه، اهتمام به بازگشت ارزهای حاصل از صادرات و تغییر در دیپلماسی انجام شد که در ادامه به آن می‌پردازیم.

تشکیل کمیته ارزی

تشکیل کمیته ارزی و تهیه بودجه ارزی کشور براساس اولویت‌های اعلامی از سوی وزارتخانه‌های صمت، جهاد کشاورزی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی یکی از اقدام‌های بانک مرکزی

برای تثبیت بازار ارز بود.

راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلا

یکی از مهم‌ترین اقدامات بانک مرکزی در راستای حذف واسطه‌ها و کوتاه شدن فرایند تخصیص ارز راه‌اندازی

مرکز مبادله ارز و طلا و انتقال عملیات ارزی به این مرکز است. این مرکز با هدف ایجاد مرجعیت قیمت ارز، افزایش حجم معاملات رسمی و سهولت دسترسی متقاضیان بازار ارز و طلا شروع به کار کرد. در مرکز

مبادله ارز و طلای ایران منابع لازم ارزی طی فرایندی شفاف و قانونمند از محل صادرات شرکت‌های صنایع پتروشیمی، مس، معادن، فولاد، پالایش نفت، قیر و سایر صادرکنندگان در تالار حواله ارزی تأمین و جهت فروش به واردکنندگان عرضه می‌شود.

ایجاد صندوق تثبیت ارز

دیگر اقدام بانک مرکزی در سیاست تثبیت ایجاد صندوق تثبیت ارز است. این صندوق مانع تزریق بی‌رویه ذخایر ارزی به بازار و خروج احتمالی آن از کشور می‌شود؛ از طریق صندوق تثبیت ارز عرضه و تقاضای ارز توسط بانک مرکزی قابل کنترل می‌شود و این موضوع از التهابات و هیجانات کاذب بازار پیشگیری می‌کند.

به‌روزرسانی و اصلاح مقررات و فرایندها

اصلاح ساختار ارزی کشور، نیازمند اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های غلط و

بانک مرکزی در راستای دلارزدایی با همکاری دستگاه دیپلماسی خارجی فرایند عضویت در سازمان‌های بین‌المللی منطقه‌ای را آغاز کرده و تلاش می‌کند تا از طریق پیمان‌های دو و چند جانبه بستر لازم را برای کاهش وابستگی کشور به دلار و استفاده از ارزهای جهانروای دیگر و یا واحد پول کشورهای مبدأ وارداتی فراهم کند

اهتمام به بازگشت ارزهای حاصل از صادرات

یکی از اقدامات مهم در شرایط تحریم ارزی به چرخه اقتصاد برای تأمین ارز مورد نیاز برای واردات کالا، خدمات و اجرای پروژه‌های زیربنایی کشور است. بر همین اساس بانک مرکزی با نظارت بر ایفای تعهدات ارزی صادرکنندگان و به‌کارگیری ابزارهای تنبیهی و تشویقی که دولت در اختیار آن قرار داده است در راستای بهینه‌سازی فرایند صادرات و بازگشت

ارز گام برداشته است. آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده یکی از اقدامات تأمین ارز است که بانک مرکزی در دولت سیزدهم موفق عمل کرد و منابع بلوکه شده ارزی در کره جنوبی و عراق آزاد شد.

تغییر در دیپلماسی

براساس این گزارش از دیگر برنامه‌های مهم تثبیت ارزی توسعه روابط اقتصادی با کشورهای منطقه و گسترش مبادلات تجاری است تا وابستگی بازارهای مالی داخلی به غرب کم شود.

بانک مرکزی در راستای دلارزدایی با همکاری دستگاه دیپلماسی خارجی فرایند عضویت در سازمان‌های بین‌المللی منطقه‌ای را آغاز کرده و تلاش می‌کند تا از طریق پیمان‌های دو و چند جانبه بستر لازم را برای کاهش وابستگی کشور به دلار و استفاده از ارزهای جهانروای دیگر و یا واحد پول کشورهای مبدأ وارداتی فراهم کند.

عضویت در بریکس توسعه تجارت با استفاده از ظرفیت اتحادیه پاپایی آسیا با هدف کاهش نیاز دلار در مبادلات ارزی بین اعضا وابستگی به دلار در معاملات را کاهش می‌دهد. یکی دیگر از تجربیات موفق بانک مرکزی در زمینه دلارزدایی استفاده از دینار به جای دلار برای تأمین ارز مسافرتی اربعین است و با این اقدام تأمین ارز زائران بدون هیچ مشکلی انجام شد.

اقتصاد از مسائل و چالش‌های مهم حوزه ارز است. در سال‌های اخیر برخی شرکت‌ها عملکرد قابل قبولی در این زمینه نداشته‌اند. بر همین ساس بانک مرکزی در ادامه سیاست‌های تثبیت بازار ارز طی مصوبه‌ای مدت زمان بازگشت ارز صادرات برخی شرکت‌ها از جمله شرکت‌های پتروشیمی، فولادی و پالایشی را از ۱۲۵ روز به ۸۰ روز کاهش داد. در این حالت صادرکنندگان موظفند در زمان کوتاه‌تری اقدام به برگشت ارز کنند.

تقویت ابزارهای نظارتی و پیشگیرانه

بانک مرکزی شبکه بانکی را ملزم به تدوین ترانزنامه ارزی براساس یک سال پایه و تهیه صورت‌داری - بدهی و عملیات ارزی کرد، به‌نحوی که مجموع خرید و فروش‌های ارزی شعب ارزی و صرافی‌ها تبیین شود و حسابرسی ارزی بانک‌ها براساس آن انجام شود.

بانک مرکزی در اقدامی دیگر کمیته‌ای با عنوان رسیدگی به تخلفات پولی و ارزی با حضور نهادهای ذیربط از جمله

جزئیات جریمه سنگین بانک‌های متخلف در حوزه نهضت ملی مسکن

جهد مسکن، در صورتی که بانک‌ها از اعطای این تسهیلات ۲۰ درصدی خودداری کنند، به جریمه‌های معادل همان یک پنجم عدد تعهد شده از سمت سازمان امور مالیاتی باید جریمه شوند. مستوفی در ادامه به جزئیات جریمه بانک‌های متخلف پرداخت و گفت: از مجموع ۳۶۰ هزار میلیارد تومان بانک‌ها در این مدت زمانی فقط حدود ۶۰ هزار میلیارد تومان به پروژه نهضت ملی مسکن اختصاص دادند و از پرداخت بیش از ۳۰۰ هزار میلیارد تومان دیگر خودداری کردند.

وی افزود: بنابراین وقتی قانون به بانک‌ها گفته باید ۲۰ درصد این میزان را به عنوان مالیات پرداخت کنند، سازمان امور مالیاتی موظف به اخذ جریمه ۶۰ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومانی از این ۲۵ بانک است.

مدیرکل دفتر حسابرسی مالیاتی سازمان امور مالیاتی در بخش دیگری

آوردند. درباره جزئیات جرائم مالیاتی این بانک‌ها، «شاهین مستوفی»، مدیرکل دفتر حسابرسی مالیاتی سازمان امور مالیاتی اظهار داشت: در قانون جهش تولید مسکن مصوب سال ۱۴۰۰ به صراحت آمده که بانک‌ها باید برای تأمین نیازهای پروژه‌های مسکن تسهیلاتی در اختیار متقاضیان قرار بدهند.

وی افزود: به همین دلیل برای سال ابتدایی اجرای این طرح یعنی از بازه زمانی ۳۱ شهریور سال ۱۴۰۰ تا همین بازه زمانی در سال ۱۴۰۱ نزدیک به ۲۵ بانک کشور به میزانی که بانک مرکزی برای آنها تعیین کرده است، در مجموع ۳۶۰ هزار میلیارد تومان برای پیشبرد طرح مردمی نهضت ملی مسکن تسهیلات ارائه دهند.

مدیرکل دفتر حسابرسی مالیاتی سازمان امور مالیاتی خاطرنشان کرد: با این حال طبق تبصره ۵ ماده ۴ قانون

از سخنان خود بیان داشت: با این حال، براساس آخرین اطلاعات نزدیک به ۵۹ هزار میلیارد تومان رأی اولیه برای محکومیت بانک‌های متخلف در نظر گرفته شده است.

این مقام مسئول گفت: در واقع بر اساس گزارش تهیه شده از عملکرد ۲۵ بانک تا ۱۵ آبان ماه سال جاری بر مبنای رأی تجدید نظر دادرسی انجام شده، ۲۶ هزار و ۲۶۳ میلیارد تومان جریمه برای بانک‌های متخلف نهایی شده است.

مستوفی به دلایل بانک‌ها برای عدم پرداخت این تسهیلات به پروژه نهضت ملی مسکن پرداخت و خاطرنشان کرد: بیشتر بانک‌ها ناقص بودن سامانه‌های وزارت راه و شهرسازی را دلیل این امر عنوان کردند، از طرف دیگر برخی از متقاضیانی که به بانک‌ها معرفی شده بودند به این بانک‌ها مراجعه نکردند و برخی دیگر شرایط دریافت تسهیلات را نداشتند.

سازمان امور مالیاتی به بانک مرکزی برای ارائه فهرست تسهیلات پرداختی بانک‌ها به پروژه نهضت ملی مسکن از تاریخ ۳۱ شهریور ۱۴۰۱ تا همین بازه زمانی در سال جاری نامه فرستاده است، اما این بانک هنوز پاسخی به این نامه‌ها نداده است، با این حال به محض دریافت این فهرست جریمه‌های جدیدی مالیاتی برای بانک‌ها متخلف وضع می‌شود.

وی، گریزی به ضمانت‌های اجرایی اخذ جریمه کرد از این بانک‌ها زد و گفت: با توجه به قوانین و ضوابط مالیات‌های مستقیم اگر بانکی از پرداخت این جریمه خودداری کند، سازمان امور مالیاتی با همکاری بانک مرکزی می‌تواند این وجوه را از محل دارایی‌های بانک‌ها نزد بانک مرکزی اخذ کند. مستوفی در پایان گفت: تاکنون ۲ بار